

UKMERGĖS „RYTO“ SPECIALIOJI MOKYKLA

**RENGINIO , SKIRTO TARPTAUTINEI ŽEMĖS DIENAI „
ŽEMĖ – MŪSŲ RANKOSE“ PAMINĖTI
SCENARIJUS**

5 -10 KLASIŲ MOKINIAMS

**Paruošė Nijolė Silevičienė
Vyr. spec. pedagogė**

2012m.

Tikslas : Nori keisti pasaulį į žalesnį? Jautiesi atsakingas už savo aplinką? Gyveni ne vien šia diena, bet susimąstai apie savo ateitį? Tuomet būk aktyvus ir atvyk į šį renginį.

Darbe pateikiama: mini scenelė „Miške“, pasaka apie Juodąją tetulę, grojama „Kilkit balti balandžiai“, eilėraščiai: „Žemė – gyvybės nešėja“, „Dun dun dun“, Dainelės „Vabaliukų dainelė per lietu“, „Žemės vaikai“, „Du gaideliai“, aitvaras, vaisės: duonelė, graikiški riešutai, gira, grūdeliai, Žemės prašymas.

Salės papuošimas : Miškas : primėtyta šiukšlių, scenos šonose ant balto audeklo – mėlynos gėlytės simbolizuoja debesis, per vidurį žodžiai „žemė – mūsų rankose“. Eglės, skruzdėlynas. Salėje kabo „Laiškai žemei“, mokinių plakatai „Žemė – mūsų namai“, piešinėliai „Žemę papuošim žiedais“.

Literatūra:

1. P. Dundulienė. Lietuvos etnologija. V., 1991.
2. P. Dundulienė. Senovės lietuvių motologija ir religija. V., 1990.
3. El. Enciklopedija. Google. Alma littera, 2005.
4. R. Flintas. Žemės istorija. V., 1985.
5. A. Grabauskienė. Gerumo mokyklėlė. V., 1996.
6. S. Gedminienė. Darbeliai iš buitinių atliekų.
7. Iliustruota faktopedija. V., 2000.
8. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerija. Žmogaus ir žemės vilties dienos. V., 1995.
9. Mano pirmoji įdomybių mokslų enciklopedija. Alma littera, V., 2005.
10. R. Ruzgys. Žemė visų viena. K., 1998.
11. 1000 klausimų ir atsakymų. 2001.
12. Žalioji pasaulis. „Valdo“ leidykla, Ukmergė, 2011 – 2012m.

Renginio eiga:

Ekrane rodoma skaidrė „Žemė – tavo rankose“. Grojant „Kilkit balti balandžiai“ muzikai į salę renkasi dalyviai.

Ant scenos primėtyta šiukšlių, didelėje vazoje įmerkta išsprogusi medžio šakelė (ievos, beržo), tupi dvi mergaitės (viena skruzdėlytė, o kita – gėlytė). Skruzdėlytė neša šapelį, o gėlytė apmėtyta popieriais. Ekrane nešvaraus miško vaizdas.

Skruzdėlytė:

- Oi, kas čia tiek šiukšlių primėtė?

Greitai prasidės šventė.

Reikia surinkt šapus, oi, negaliu per butelius perlipti.

Gėlytė:

- Aš noriu papuošti mišką žiedais, bet prispaudė mane popieriais senais. Kur vaikai? Gal jie padėtų mums?

Vaikas (I):

- Greitai prasidės šventė. Reikia mišką sutvarkyti. Kas su manimi?

Atbėga dar 2 vaikai:

- Aš!

- Aš!

Vaikas (I I):

- Mes pasiruošę esame gerai,
Padėti galime tikrai. Turime daug didelių maišų, guminių pirštinių tvirtų.

Vaikas (I):

- Šiukšles rūšiuosime?

Vaikas (III):

- O kaip?

Vaikas (II):

- Prisimenat kaip pernai rūšiovome. Atskirai dėjome plastikus, popierių, stiklus, baterijas.

Vaikas (I):

- O kam taip reikia rūšiuoti?

Vaikas (II):

- Pas mane užrašas ant maišo “Popierius”, tai į šį maišą dedam popierių. Ant kito maišo užrašyta “ Stiklas” –tai dedam stiklą. Dar yra ir “ Plastiką”.Ne viskas, ką išmetam yra šiukšlės. Išrūšiuodami mes atliekoms suteikiame antrąjį gyvenimą, nes jos perdirbtos panaudojamos dar kartą ir neteršia aplinkos.

Vaikas (III):

- Aš priskinsiu gėlių ir papuošiu salę.

Vaikas (IV):

- Kam skinti gėles. Nusukti žiedai nuvys, o čia tiek atliekų, jas ir galima panaudoti. (Vaikai gamina gėles ir jas pamerkia į vazą).

Visi vaikai:

- Esam šios mokyklos mokiniai
- Mylim gamtą mes labai
- Šiukšlės vaike, negerai,
- Pagalvok, ką darai?
- Šiukšlės kenkia mums visiems
- Mūsų Žemei ir kitiems.

Vaikai grįžta į salę

Vedančioji:

- Šiandien mes susirinkome į šventę, kurią švenčia visas pasaulis. O kokia šios šventės tema, pasakykite jūs įminę mįslę “ Apskritas, kaip kamuolys, o viskas ant jos laikosi?” (Žemė). Šiandien mes švesime Žemės dieną, sužinosime, kas gi ta mūsų Žemė, kaip ji atsirado, kuo įpareigoja posakis “ Žemė – tavo rankose”.Prisiminsime, kaip senovėje žmonės mylėjo ir garbino Žemę.

Groja relaksinė muzika.

Vedančioji:

- Pasakose ir padavimuose riešutas laikomas stebuklinga dėžutė, kurioje slepiamas vertingas turinys, branduolys, tinkamu momentu jis gali atsiskleisti visu pajėgumu. Apie žmones, kurie yra tvirtos valios, kurie tam tikru momentu atskleidžia savo nuomonę, turimas žinias, yra aktyvūs vadinami kietais riešutėliais.
- Į svečius pas mus atvyks Juodoji tetulė. Ji užaugino graikiškų riešutų ir apdovanos tuos, kurie šioje šventėje bus aktyvūs.
- Graikiško riešuto branduolys imituoja mūsų smeganis. Tai stenkimės visi būti aktyvūs. Gavę riešutą ir pramušę jį pamatysime, kaip atrodo mūsų smegenys.
- Tai kas gi ta mūsų pasakoje vadinama Juodoji tetulė?

Pasaka apie Juodąją tetulę.

- Gyveno kartą moteriškė ir turėjo mažą dukrelelę, kuri mėgo, kad mama vis ją panešiotų.

Mergaitė:

- Mamyte, panašok mane.

Mama:

- Aš jau pavargau, dukrele. Eik pas Juodąją tetulę, ji tave panašios.

Mergaitė:

- Panešios. Gerai, mamyte, jei tu pavargai aš susirasiu Juodąją tetulę ir jos paprašysiu, kad ji panešiotų.

Eina mergaitė, mąsto, į kurią pusę eiti.

Mergaitė:

- Kur eiti? Klausia salėje sėdinčių vaikų: Gal jūs žinote, į kurią pusę man eiti. Kai surasiu paprašysiu, kad ji ateitų čia ir jus panešiotų.

Eina mergaitė ir sutinka Raudoną vyrą.

Raudonas vyras:

- Kur tu tokia maža eini?

Mergaitė:

- Einu pas tetulę, o ji mane panašios. Ate.

Susitinka Baltą vyrą.

Baltas vyras:

- Kur eini?

Mergaitė:

- Einu pas tetulę.

Eina, eina ir susitinka Juodą vyrą.

Juodas vyras:

- Kur eini?

Mergaitė:

- Einu pas tetulę.

Mergaitė nukeliavo toliau Ji priėjo beržyną (rodoma skaidrė), javų lauką (rodoma skaidrė), perėjo suartą dirvą (rodoma skaidrė), iš dirvos įsuko į pievą (rodoma skaidrė), o tetulės namų vis dar nematė. Užėjo lietus, permerkė mergytę, už miško pasirodė vaivorykštė (rodoma skaidrė), o ji vis ėjo ir ėjo. Vakare perėjo du ežerus, parsikėlė per juos ir pamatė tetulę.

Mergaitė (pasisveikina):

- Laba, diena. Aš ieškau Juodosios tetulės.

Juodoji tetulė:

- O ką tu matei ateidama?

Mergaitė:

- Pirmiausia sutikau raudoną vyrą.

Juodoji tetulė:

- Tai mano rytas.

Mergaitė:

- Paskui sutikau baltą vyrą.

Juodoji tetulė:

- Tai mano diena.

Mergaitė:

- Tada sutikau juodą vyrą.

Juodoji tetulė:

- Tai mano naktis.

Mergaitė:

- Po to mačiau beržyną, kviečių lauką, suartą dirvą, gražią pievą, vaivorykštę, du ežerus.

Juodoji tetulė:

- Beržynas – tai mano marškiniai, kviečių laukas – mano plaukai, suarta dirva – mano blakstienos, pieva – mano prijuostė, vaivorykštė - mano juosta, ežerai –tai mano akys. Visa tai ką tu matei, tai ir esu aš. O kam tu manęs ieškojai?

Mergaitė:

- Aš noriu, kad tu mane panešiotum.

Juodoji tetulė:

- Mažute mano, juk aš tave rytą, vakarą nešioju.

Mergaitė:

- Gal tu ne mane nešioji, gal tu ne mano tetulė?

Juodoji tetulė:

- Aš tavo ir visų tetulė – Juodoji Žemelė. Aš jus visus nešioju.

Mergaitė:

- Aš radau tetulę, tai mūsų Žemė (apsikabina).
- Tetule, o kada tu gimei, kas tavo tėvai?

Juodoji tetulė:

- Seniai , seniai, kada dar žmonių nebuvo pasaulyje, viename gražiame namelyje gyveno Mėnulis ir Saulė. Begyvendami, jie vienas kitą pamylė, jog ėmė ir susituokė, o gražiai mylėdamiesi ir manęs susilaukė. Man davė Žemės vardą ir mes visi trys ilgai gyvenome.

Mergaitė:

- Ir dabar visi trys gyvenate?

Juodoji tetulė:

- Mes gyvenome kartu, kol mano tėvai nesusipyko. Vieną dieną jie ėmė pyktis. Tėvas, Mėnulis, pasakė mamai Saulei;” Jei tu tokia karštuolė, aš tave pamesiu”. Mama Saulė atsakė,- “ O jei tu ir toliau būsi toks šaltas aš su tavim negyvensiu ”. Tada tėtis pasakė, -“ gerai skirkimės, bet duktė liks pas mane”. Mama Saulė nesutiko. Ji pasakė: “ Tu nori, kad ji prie tavęs gyvendama sušaltų, ne, dukters aš tau nepaliksiu”. Jų ginčą išgirdo Dievas Perkūnas ir palausė, - ko čia pykstatės? Tėvas Mėnulis atsakė, kad jie nusprendė skirtis, bet nesutaria, pas ką liks duktė.

Dievas Perkūnas:

- Tegul bus taip: Saulė dieną saugos savo dukterį Žemę, o Mėnulis – naktį.

Juodoji tetulė:

- Taip jie iki šiol vykdo perkūno valią: nuo ryto iki vakaro į mane žiūri Saulė, o nuo vakaro iki ryto mane globoja Mėnulis. O kai Mėnulis būna užsiėmęs ir daugiau danguje nepasirodo, man šviečia jo seserys žvaigždės.

Mergaitė:

- Tetule, šiandien mes švenčiame Žemės dieną, eime su manimi.

Tetulė paima krepšelį su žemės riešutais, grūdais ir eina į salę. Tetulė pasodinama į gražiai išpuoštą kėdę.

Vedančioji:

- Tai pasaka, tačiau pasakose yra dalelė tiesos. Vaikai gimsta iš savo tėvų. Panaši Žemės ir saulės prigimtis. Ji susidarė labia labai seniai, prieš 4,6 mln. metų iš šalto ir tankaus dulkių debesies (rodoma skaidrė).Jam įgavus pastovią formą centre susidarė Saulė, o iš išorinio dulkių sluoksnio pradėjo sukintis planetos, jų tarpe ir Žemė (rodoma saulės sistemos skaidrė). Kadangi Saulė buvo daugybę kartų didesnė už planetas, tai jos branduolys įkaito ir ji įsižiebė ir tapo karšta žvaigžde.
- Kas gi ta mūsų Žemė?
- (tai planeta, kurioje yra gyvūnai, augalai, mėlynos upės, ežerai, kalnai, oras, pagaliai žmogus su savo kūriniais).
- O kokios formos mūsų Žemė?
- (rodomas gaublys, filmukas apie Žemę – mokinukai. Lt).
- Mūsų Žemė yra vienintelė Saulės sistemos planeta, kurioje yra gyvybė. Be jos nebūtų ir mūsų.

Eilėraštis” Žemė – gyvybės nešėja”

- Žemele, motinėle,
Kas aš būčiau be tavo žolelės?
Be melodijos margo paukštelio
Be tavęs ir manęs nebebūtų.
Į tave pasėjome grūdą:
Gėrio, meilės, vilties ir tiesos.

Vedančioji:

- Žmogus nuo senų laikų mylėjo Žemę, su ja kalbėdavosi, į ją kreipdavosi Žemynėle, Žemele, motinėle. Laikė ją šventa. Žmonės gerbė ir Dievą Perkūną, nes laikė, kad jis su pirmuoju savo lietumi apvaisindavo Žemelę.

Mokiniai:

- Dun dun dun
Dundulis dunda
O lietutis pa pa pa
Pabusk, Žemele,
Pasidžiauk –
Rugio želmenėliais beriamais grūdais
Dun dun dun
Bunda dirvos,
Bunda pievos
Bunda paukščiai ir žvėreliai
Bunda sliėkas, borūžėlė
Bunda plukės ir purienos.

Vedančioji:

- Padainuokim visi dainelę, kad dundulis mus išgirstų ir lietutis palaistytų Žemę.

Dainelė “ Vabaliukų dainelė per lietu”

- Tai smagu lauke per lietu, tra lia lia.
- Musė bėga, bitė bėga su pele.
- Mes lietaus visai nebijom, ne, ne, ne.
- Nuo lietaus mes turim skėtį, tra lia lia.

- Ropi ropi ropinėjam,
- Ūsą kraipi kraipinėjam,
- Čiuži čiuži čiužinėjam
- Tarp žalių žolių.
- Uosti uosti uostinėjam,
- Žiūri žiūri žiūrinėjam,
- Ropi ropi ropinėjam
- Pamažu.

- Kai lašai nustojo kritę, tra lia lia.
- Musė grįžo, bitė grįžo su pele.
- Mes nei grįžom, nei išbėgom, ne ne ne,
- Žalią skėtį pasidėjom po egle.

Vedančioji:

- Ir taip Dundulio apvaisinta Žemelė, globojant deivei Žemynėlei, šildant saulei, šviečiant mėnuliui, krintant lietui iš dangaus augino duonelę. Žmonės dėkingi buvo Žemelei ir atsidėkodami aukodavo duoną, alų, gaidį, kalbėdavo maldas. Toks ryšys tarp Žemės ir žmogaus buvo ilgai. Tačiau žmonių giminė vis didėjo, žmonės stengiasi pralobti: naikina gyvūnus, kerta miškus, stato gamyklas, kūrė mašinas, įvairiomis atliekomis teršia Žemę. (

skaidrė – žemės tarša). To Pasekoje gamtoje mėtos šiukšlių kalnai, atmosferoje kaupiasi dūmai, nuo kurių trokšta Žemė.

- Ką daryti, kad nesimėtytų šiukšlės?
- Kad mūsų Žemė atsidūrė pavojuje, pirmieji pradėjo šaukti amerikiečiai. Jų dėka prieš 41 metus Jungtinės tautos įteisino Žemės dieną. Jai buvo pasirinktas pavasario lygiadienis – nuostabus laikas, kai dienos ir nakties ilgumas tampa vienodas visuose pasaulio taškuose. Šiandien ta pusiausvyra buvo ryte 7 h14 min.. Gamta kovo lygiadienis simbolizuoja gyvybės atgimimą ir primena apie trapią gamtos pusiausvyrą, kad mes išliktume.

Jaudoji tetulė:

- Taip, vaikučiai, kad aš ilgai gyvuočiau turite man padėti: kiekvienas pagal savo jėgas prisidėti prie mano globos. Pirmiausia turite stengtis gerai mokytis, kad apie mane daug sužinotumėte. Mačiau, kaip jūs džiaugėtės mano išaugintu derliumi ir dėkodami man surengėte rudeninio derliaus parodėlę (rodoma skaidrė).. Grožėjausi, kaip vaikai kūrė plakatus” Žemė – mūsų namai, kuriais siekėte padėkoti man už dovanas. Dalyvaudami akcijoje” Pažadink medį” apjuosėte jį juosta, nes medžiai tai gyvos Žemės mintys, medžiai suteikia mums stiprybės. Stebėjau, kaip tvarkėte aplinką, dalyvavote akcijoje’ Išvalome savo kiemą”, kad man būtų lengviau kvėpuoti. (rodoma skaidrė). Rašėte laiškus žemei. Išsakėte kaip mylite ir branginate mane. Kalbėjotės su manimi, dėkojate man, nepalijaujami grožėjotės manimi, žadėjote mane puoselėti, saugoti, dovanojote meilę ir pagarbą.
- Gaminote ir kabinote inkilus paukšteliams, kad jie pavasarį mus džiugintų skambiomis dainelėmis. (rodoma skaidrė). Mane džiugino jūsų piešinėliai’ Žemę papuošim žiedais”, kaip jūs stengiatės išsaugoti planetą. Juk mes “ neturim nei atsarginės Lietuvos, nei atsarginės planetos”. Susipažinote su Žaluoju kodeksu., “ Receptų knyga”. Mokėtės, kaip reikia taupyti elektrą, vandenį, žiūrėjote filmuką’ Na, palauk” ir matėte kaip vilkas netaupo vandenį. Ačiū mokytojams, kurie skiepija mokiniams supratimą jog pasaulyje jie gyvena ne vieni, kad jų rankos ir širdys privalo, ką nors pridengti nuo skausmo, prievartos. Ačiū , jums, vaikai, kad stengiatės mane pažinti ir padėti man.
- Taigi, labai prašau nelaužykite medžių, o juos sodinkite, rūšiuokite atliekas, neterškite jomis gamtos, globokite gyvūnus ir augalus, neterškite upių, ežerų, nešiukšlinkite miškų, nedeginkite žolės, gerai mokykitės, mylėkite ir saugokite Aš jūsų rankose. Tik jūs visi kartu galite išsaugoti mane ateinančioms kartoms.

Vedančioji:

- Ar pritaršime Žemelei, ar išpildysim jos prašymą? O dabar yra aitvaras (jame parašyta: Sieksime visi, maži ir dideli, kad Žemė ir visa gamta taptų mums gaivinančiu, niekad neišsenkančiu gyvybės šaltiniu mums ir ateinančioms kartoms. Težydi Žemė nuo mūsų šypsenų ir gerų darbų.). Vaikai pasirašo ant aitvaro. Po renginio mes jį paleisime , kad, jis skrietų tolyn ir praneštų visai žmonijai, kad mes taip pat prisidedam prie Žemės išsaugojimo.
- Apjuoskime Žemelę ir padainuokime dainą “Žemės vaikai”. Vaikai susikabina rankomis ,viduryje Žemelė , dainuoja dainą. (rodoma skaidrė – iš filmuko “Tele tabiai’, kaip kyla saulutė).

Žemės vaikai (daina).

Mes susirinksim visi į sceną
Ir padainuosim laimės dainą
Mes susirinksim visi į būrį
Ir būsim visi kaip vienas

Priedainis
Padainuokim drauge
Skambiają dainą smagiai

Mes visi, mes visi
Esam Žemės vaikai

Tai neliūdėkim linksmai dainuokim
O jei nori gali šokti.
Tai mūsų širdys, tai mūsų džiaugsmas
Skambės daina dar ne viena.

Priedainis
Padainuokim drauge
Skambiają dainą smagiai
Mes visi, mes visi
Esam Žemės vaikai.

- Už mūsų meilę Žemelei, saulutė siunčia mums savo spindulėlius. Lai tas mielas spindulėlis sušildo mus visus ir primena, kad mes visi kartu daug galime padaryti, kad išsaugotume savo planetą – Žemę.

Juodoji tetulė:

- Aš užauginau jums auksinių grūdelių, o duoną jūs išsikepti mokate patys. Paduoda krepšelį su grūdais vaikams.

Vedančioji:

- Tai išsikepkime. Gal prisimenate dainelę, kur kepama duona? Dainelė "Du gaideliai" vaikai dainuoja ir šoka. (rodomos skaidrės – dainelė " Du gaideliai").
- Vaikai atneša duoną. Šiandien daug sužinojome apie savo planetą Žemę, supratome, kad kiekviena numesta šiukšlė ją žeidžia, prisiminėme, kaip reikia rūšiuoti atliekas, išsikepėme duoną ir girą, taip kaip darė mūsų protėviai: duona vaišindavo šeiminkės, o šeiminkas nuliedavo alaus truputį ant Žemės ir vaišindavo. Aukokime ir mes, Juodajai tetulei už tai, kad ji šiais metais užaugino gerą derlių.

Juodoji tetulė:

- Pastebėjau, kad jūs visi esate tikrai kieti riešutėliai. Ačiū kad mylite Žemę. Aš jums dovanuju po riešutą, pramušę jį rasite stebuklingą grūdėlį

Visiems dalinami riešutai, duona, gira.

Po renginio lauke paleidžiamas aitvaras.